

Indhold

Redegørelse af konsekvenserne ved en udvidelse af forældreledsagerordningen –

FM2022/28	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Baggrund	2
Indledning.....	3
Regulering af ledsagerordningen i Sundhedsvæsenet	4
Det aktuelle tilbud i Sundhedsvæsenet om ledsagelse til børn og unge	5
Overenskomstmæssige rettigheder og sociale ordninger	5
Overenskomst.....	5
Socialfonde	5
Øvrig lovgivning	6
Kapacitet på patienthotellerne og Det Grønlandske Patienthjem	6
Patienthotellerne i Grønland.....	7
Det Grønlandske Patienthjem	7
Behov for fornyelse og udvidelse af patienthotellerne og Det Grønlandske Patienthjem	9
Datagrundlag og økonomiske beregninger	9
Antal patientrejser og indlæggelsestid.....	10
Økonomiske konsekvenser ved udvidelse af forældreledsagerordningen	11
Konklusion	13

Baggrund

På Inatsisartuts Forårssamling 2022 blev det vedtaget at udarbejde en undersøgelse af konsekvenserne ved at udstede en ny bekendtgørelse om ydelser ved undersøgelser og behandling udenfor patientens hjemsted. Dette inkluderer en udvidelse af forældreledsagerordningen, så ordningen fremadrettet skal give ret til to ledsagere for børn under 15 år, der er patienter og som er visiteret til behandling udenfor sit hjemsted af sundhedsvæsenet. Beslutningen om udarbejdelsen af undersøgelsen blev truffet på baggrund af FM2022/28¹ - et forslag til Inatsisartutbeslutning, der blev fremsat af Inuit Ataqatigiit. Ved 1. behandlingen i Inatsisartut fremsatte Naalakkersuisut nedenstående ændringsforslag, der blev sendt til videre behandling i Familie- og Sundhedsudvalget:

"Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en undersøgelse af konsekvenserne ved at udstede en ny bekendtgørelse om ydelser ved undersøgelser og behandling udenfor patientens hjemsted, der omfatter en udvidelse af forældreledsagerordningen, som giver ret til to ledsagere. Undersøgelsen skal præsenteres senest FM2023²"

Familie- og Sundhedsudvalget behandlede beslutningsforslaget og afgav sin betænkning³, hvori et enigt udvalg indstillede Naalakkersuisuts ændringsforslag til vedtagelse.

¹ Forslag til Inatsisartutbeslutning FM2022/28, Inuit Ataqatigiit.

² Naalakkersuisut svarnotat til Forslag til Inatsisartutbeslutning FM2022/28.

³ Betænkning afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget vedrørende FM2022/28.

Indledning

Det er forståeligt, at både forældre og andre pårørende ønsker at følge deres barn eller familiemedlem til undersøgelse og behandling, især når det foregår væk fra hjemstedet. Samtidig er det klart, at en udvidelse af forældreledsagerordningen vil medføre øgede udgifter og flere opgaver for både de administrative medarbejdere samt de sundheds- og socialfaglige medarbejdere.

I det oprindelige forslag til Inatsisartutbeslutning (FM2022/28) var målgruppen for udvidelsen af forældreledsagerordningen afgrænset til kun at omfatte børn under seks år¹. I Naalakkersuisuts ændringsforslag er aldersgrænsen udvidet. I redegørelsen behandles konsekvenserne ved en udvidelse af forældreledsagerordningen for alle under 15 år, da det er grænsen i den gældende bekendtgørelse. Denne aldersgrænse er baseret på, at patienter, der er fyldt 15 år ifølge lovgivningen, selv kan give informeret samtykke til behandling. Derudover blev det vurderet, at der ikke var særlige sundhedsfaglige argumenter for at lave en særordning for forældre til børn under seks år. En aldersgrænse ved seks år anses derfor som et ulige tilbud for familier med ældre børn, der har behov for sundhedsydelse uden for hjemstedet. Denne redegørelse undersøger derfor konsekvenserne ved at udstede en ny bekendtgørelse, der giver ret til, at alle børn under 15 år ledsages af sine forældre eller op til to nærtstående voksne.

Redegørelsen indeholder indledningsvis en beskrivelse af den gældende regulering for ledsagelse af børn og unge i Sundhedsvæsenet samt overenskomster, sociale ordninger og lovgivning, der dækker omkostningerne for ledsagere i tilfælde af nære pårørendes alvorlige sygdom. Der præsenteres også oplysninger om kapaciteten på patienthotellerne og Det Grønlandske Patienthjem samt en beskrivelse af behovet for øget kapacitet.

Desuden inkluderer redegørelsen data fra Sundhedsvæsenet om antallet af patientrejser og -forløb for børn under 15 år i 2020 og 2021. Disse data anvendes til beregning af de estimerede økonomiske konsekvenser ved en udvidelse af forældreledsagerordningen.

Regulering af ledsagerordningen i Sundhedsvæsenet

Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 2 af 24. januar 2005 om ydelser ved undersøgelse og behandling uden for patientens hjemsted⁴ regulerer patienters rettigheder ved en henvisning til undersøgelse eller behandling uden for den by, bygd eller andet sted med helårsbeboelse, hvor patienten har ophold (hjemsted).

Sundhedsvæsenet afholder således de udgifter, som er nævnt i bekendtgørelsen i det omfang, at udgiften ikke dækkes af andre myndigheder i eller uden for Grønland, jf. § 1, stk. 2.

Spørgsmålet om ledsagelse ved undersøgelse og behandling uden for patientens hjemsted reguleres i bekendtgørelsens §§ 7-12, hvor særligt § 9 er relevant i forhold til ledsagelse af børn. Af § 9 fremgår det, at børn under 15 år under rejse og behandlingsophold uden for deres hjemsted har ret til at blive ledsaget af én forælder eller én anden voksen nærtstående på Sundhedsvæsenets regning. Forholdene i § 9 kaldes ofte for forældreledsagerordningen, selv om ordningen tillige kan omfatte andre nærtstående voksne. Aldersgrænsen ved 15 år er fastsat med udgangspunkt i, at en patient, der er fyldt 15 år, selv kan give informeret samtykke til behandling jf. § 8 i Landstingsforordning nr. 6 af 31. maj 2001 om patienters retsstilling⁵.

Herudover følger det af § 7, at en patient er berettiget til transportledsagelse i de tilfælde, hvor det er nødvendigt grundet patientens helbredstilstand. Udgangspunktet er, at denne ledsagelse skal ske ved Sundhedsvæsenets personale, men at det kan være andre voksne. Det skal bemærkes, at der i den konkrete bestemmelse ikke er angivet et maksimalt antal ledsagere, og det således er muligt ved lægelig ordination at henvise til ledsagelse af flere personer, hvis dette findes nødvendigt grundet patientens helbredstilstand. Er transportledsageren ikke ansat inden for Sundhedsvæsenet, har denne ikke ret til tabt arbejdsfortjeneste og dagpenge under rejse og ophold.

§§ 8-10 handler om patienter i en akut livstruende tilstand, om børn under 15 år og om børn under 1 år.

Af § 11 fremgår det, at ledsagere og medfølgende småbørn, der rejser på Sundhedsvæsenets regning efter reglerne i §§ 7-10, under rejse og ophold har ret til forplejning og indkvartering. Retten til forplejning og indkvartering for de i § 7 nævnte ledsagere gælder dog kun indtil første hjemgående trafikforbindelse. Retten til

⁴ [Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 2 af 24. januar 2005 om ydelser ved undersøgelse og behandling uden for patientens hjemsted.](#)

⁵ Landstingsforordning nr. 6 af 31. maj 2001 om patienters retsstilling.

forplejning og indkvartering for de i § 8 nævnte pårørende eller nærtstående gælder indtil patientens tilstand er stabiliseret.

Det aktuelle tilbud i Sundhedsvæsenet om ledsagelse til børn og unge

Forældreledsagerordningen blev i 2009 udvidet fra at gælde alle unge under 15 år til alle unge under 18 år, da der blev afsat ekstra midler til formålet jf. Finanslov 2009⁶. Alle unge under 18 år har derfor ret til én ledsager i forbindelse med patientrejser til undersøgelse eller behandling uden for hjemsted. Det vil sige, at den nuværende forældreledsagerordning er mere vidtgående end bestemmelserne, der fremgår af bekendtgørelsen⁴. Derudover giver bekendtgørelsen⁴ Sundhedsvæsenet mulighed for ved lægelig ordination at afholde udgifterne til ekstra ledsagere, hvis dette findes nødvendigt grundet patientens helbredstilstand.

Overenskomstmæssige rettigheder og sociale ordninger

Der eksisterer en række rettigheder og hjælpeordninger for personer på arbejdsmarkedet bl.a. til ledsagelse i tilfælde af nære pårørendes alvorlige sygdom, hvor omkostningerne afholdes af andre parter end Sundhedsvæsenet. Disse rettigheder og ordninger er reguleret af aftaler og overenskomster mellem arbejdsmarkedets parter. Personer, der står uden for arbejdsmarkedet eller er under uddannelse, kan ligeledes i visse tilfælde modtage ydelser fra kommunerne eller Selvstyret

Overenskomst

En række overenskomster giver mulighed for, at arbejdsgiver helt eller delvist kan afholde omkostninger for ledsagere i tilfælde af nære pårørendes alvorlige sygdom. Overenskomsten kan i disse tilfælde give ret til tjenestefrihed med løn i en periode, samt eventuel betaling af transportomkostninger til den pårørendes opholdssted i Grønland eller Danmark. Som nære pårørende betegnes, forældre, ægtefælle/ligestillede, børn og søskende. Omkostninger til ophold og forplejning er normalt ikke omfattet. Rettighederne varierer imellem overenskomsterne inden for det private område og det offentlige område.

Socialfonde

Sulinermik Inuussutissarsiuqartut Kattuffiat (SIK) har som fagforbund indgået aftaler med private og offentlige arbejdsgivere omkring ydelser fra foreningens fem socialfonde. Formålet er at støtte medlemmerne og nære pårørende i forbindelse med alvorlig sygdom, herunder til betaling af ledsagerrejser og logi samt til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Som udgangspunkt gives støtte i op til tre måneder, men for

⁶ Landstingsfinanslov 2009, Grønland Hjemmestyre.

kræftpatienter er det op til seks måneder. Ledsagerne kan også søge støtte til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Dertil er der mulighed for at få støtte til, at et eller flere børn, under en bestemt aldersgrænse, rejser med en nær pårørende, når barnet ellers ville være alene på bopælen. Støtten gives på baggrund af en ansøgning til SIK's socialfonde⁷. Senest har SIK i maj 2023 meddelt, at socialfondene nu kan betale rejsen for faren i forbindelse med, at moderen skal rejse til en anden by for at føde. Såfremt forældrene har andre børn under 18 år, kan de indgå i den betalte rejse⁸.

Øvrig lovgivning

I en række lovgivninger inden for social- og uddannelsesområdet er der beskrevet forskellige begivenheder, der kan udløse ydelser til personer, som f.eks. står uden for arbejdsmarkedet eller er under uddannelse.

Offentlig hjælp

Personer, der er omfattet af Inatsisartutlov om offentlig hjælp⁹, kan jf. § 35 ydes hjælp til betaling af rejseudgifter i forbindelse med nære pårørendes alvorlige sygdom og/eller død og begravelse, hvis egen afholdelse af udgiften i afgørende grad vil vanskeliggøre ansøgerens og familiens muligheder for at klare sig selv i fremtiden. Der kan alene ydes hjælp til rejse i Grønland. Alle borgere, der ikke kan få støtte efter andre regelsæt, har mulighed for at søge om hjælp efter reglerne om enkeltudgifter i offentlig hjælp jf. § 32. Dette gælder også selvstændige, herunder fangere og fiskere¹⁰. Ydelser udløses efter ansøgning og bevilling fra kommunalbestyrelsen.

Studerende

Selvstyrets bekendtgørelse om uddannelsesstøtte¹¹, har jf. § 43 og § 7 medtaget følgende forhold omkring nære pårørendes alvorlige sygdom og/eller død: ved alvorlig sygdom eller dødsfald i den uddannelsessøgendes nærmeste familie ydes der en frirejse til den uddannelsessøgende og dennes børn boende hos den uddannelsessøgende - i det omfang rejseudgifterne ikke dækkes af andre. Frirejsen ydes som en returrejse mellem uddannelsesbyen og pågældende nærmeste families opholdssted.

Kapacitet på patienthotellerne og Det Grønlandske Patienthjem

Patienter og ledsagere indlægges enten på en afdeling eller indkvarteres på patienthotellet ved Dronning Ingrid's Hospital, i regionsbyerne eller på Det Grønlandsk Patienthjem i Danmark, hvis de er visiteret til undersøgelse eller behandling uden for hjemstedet. Under opholdet sikres den nødvendige observation og pleje fysisk, psykisk

⁷ [SIK's Socialfonde](#)

⁸ [Betalt rejse for vordende fædre](#), SIK, maj 2023.

⁹ Inatsisartutlov nr. 6 af 20. juni 2022 om offentlig hjælp.

¹⁰ Svarnotat FM2022/32 om oprettelse af patientfond, Naalakkersuisut 2022.

¹¹ Selvstyrets bekendtgørelse nr. 9 af 19. juli 2017 om uddannelsesstøtte.

og socialt for patienterne. Alternativt indkvarteres patienter og ledsagere på hotel, i hotellejligheder el.lign., hvis Sundhedsvæsenet indkvarteringsmuligheder allerede er optaget eller at særlige sundhedsfaglige forhold gør sig gældende.

Ledsagerne kan være med til at skabe tryghed for patienten og være behjælpelig i forskellige situationer under opholdet. Erfaringerne fra Sundhedsvæsenet viser samtidig, at den nuværende ledsagerordning medfører en øget arbejdsbyrde hos personalet, da ikke alle ledsagere er selvfungerende. Ledsagerne kan have behov for hjælp til praktiske gøremål f.eks. at hæve penge og transport, have fysiske begrænsninger, eller ikke være bekendt med forholdene på behandlingsstedet. Dette er mest udbredt ved Det Grønlandske Patienthjem i Danmark, hvor nogle ledsagere oplever en ny by og kultur for første gang.

Patienthotellerne i Grønland

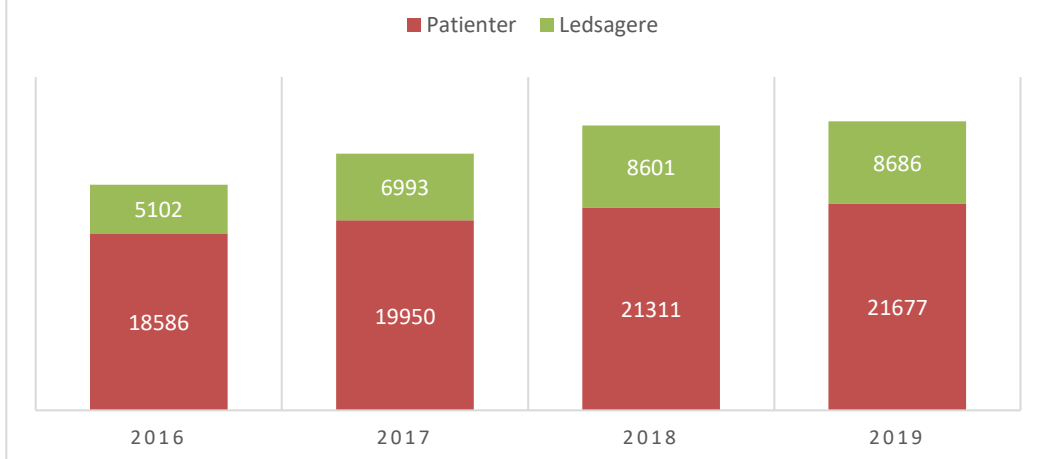
Sundhedsvæsenet har en række patienthoteller over hele landet, herunder blandt andet ved Dronning Ingrid's Hospital, regionssygehusene og Tasiilaq Sundhedscenter.

Hovedparten af patienterne henvises til undersøgelse eller behandling på Dronning Ingrid's Hospital eller regionssygehuset i Ilulissat, hvor patient og ledsager oftest indkvarteres på det tilhørende patienthotel. Sundhedsvæsenet oplyser, at kapaciteten på patienthotellerne her i landet er presset. En udvidelse af forældreledsagerordningen vil potentielt øge ventetiden for andre patientgrupper, idet ordningen vil kræve ekstra sengekapacitet i både Nuuk og regionsbyerne, hvor kapaciteten er begrænset. Sundhedsvæsenet har ikke en samlet opgørelse over belægningen på regionshospitalerne og Tasiilaq Sundhedscenter, men patienthotellet ved Dronning Ingrid's Hospital er særligt udfordret. Det vurderes dermed ikke muligt at indkvartere alle de ekstra ledsagere på patienthotellerne her i landet.

Det Grønlandske Patienthjem

De senere år er antallet af patient- og ledsagerovernatninger steget væsentligt på Det Grønlandsk Patienthjem. Denne udvikling er drevet af flere faktorer. Den 1. januar 2017 blev der, via en Inatsisartutbeslutning fra efterårssamlingen 2016, åbnet en gratis overnatningsmulighed på Det Grønlandske Patienthjem for en enkelt pårørende til indlagte patienter, når pladsforholdene tillader dette. Det medførte en stigning i antallet af ledsagerovernatninger – se tabel 1. Stigningen hænger formentlig også sammen med, at SIK's socialfonde i de senere år i stigende grad bevilger ledsager- og besøgsrejser til pårørende, og at disse borgere tillige har mulighed for at benytte sig af indkvarteringsmuligheden. Udvikling forventes at fortsætte i de kommende år, som følge af udviklingen i befolkningens aldersfordeling og sygdomsmønster.

ANTAL OVERNATNINGER - DET GRØNLANDSKE PATIENTHJEM

Tabel 1: Antal overnatninger på Det Grønlandske Patienthjem¹².

Belægningsgraden er allerede høj og der er inden for de seneste år lavet dobbeltværelser for at imødegå presset. Den pressede værelseskapacitet kan blandt andet ses ved, at der f.eks. i 2017 og 2019 har været henholdsvis 1746 og 1082 overnatninger på hotel pga. kapacitetsmangel¹³. Hotelovernatningerne indgår ikke i tabel 1. Det er ikke kun værelseskapaciteten, der er en udfordring. Det Grønlandske Patienthjem tilbyder en række fællesfaciliteter såsom spisesal, opholdsstuer, motionsrum, beboerfryserum, legerum, beskæftigelsesrum, bibliotek, tekøkken og computerrum, der heller ikke kan rumme flere patienter og ledsagere. Dertil er der ansat en socialkonsulent, der kan vejlede patienterne og hjælpe med at afklare spørgsmål om økonomi og sociale ydelser. Såfremt der kommer flere pårørende, vil det skabe behov for ansættelse af endnu en socialkonsulent og en tolk.

På baggrund af den nuværende belægningsgrad vurderes det ikke muligt at indkvartere de ekstra ledsagere - en udvidelse af forældreledsagerordningen vil medføre – på Det Grønlandske Patienthjem. Derfor vil der være behov for at anvende alternative indkvarteringsmuligheder f.eks. hotel og hotellejligheder til hele familien eller ledsageren.

¹² Opgørelsen inkluderer alle patienter og ledsagere i årene 2016 til 2019.

¹³ Aktivitetstal, Det Grønlandske Patienthjem (34.11.04), Finanslov 2019 & 2021.

Behov for fornyelse og udvidelse af patienthotellerne og Det Grønlandske Patienthjem

I de kommende år forventes et stigende behov for centralisering af sundhedsydelse og dermed et behov for at udvide Sundhedsvæsenets faciliteter i Nuuk og regionsbyer¹⁴. Årsagen til dette er bl.a. en aldrende befolkning og øget specialisering i undersøgelser og behandling. Denne udvikling vil have betydning for behovet for indkvarteringsmuligheder til patienter og i visse tilfælde ledsagere. For at imødekomme udviklingen har Sundhedsvæsenet tidligere præsenteret en række anlægsbehov for perioden 2021-2031¹⁵, der bl.a. omfatter flere nye patienthoteller. Det fremgår, at Sundhedsvæsenet vil fremtidssikre Dronning Ingrid's hospital, herunder patienthotellet. Dertil kommer reovering eller nybyggeri af patienthoteller i Ilulissat, Qaqortoq og Sisimiut.

Det Grønlandske Patienthjem får ligeledes et større kapacitetsbehov i fremtiden. Departementet for Sundhed har i samarbejde med en ekstern partner afdækket muligheden for at udvide kapaciteten ved at købe 18 lejligheder, der er beliggende i umiddelbar nærhed til Det Grønlandsk Patienthjem. Den eksterne partner skulle købe lejlighederne og udleje dem til Sundhedsvæsenet, men den nuværende ejer af lejligheder var ikke interesseret i at sælge. Lejlighederne ville være velegnede til at huse familier eller andre patienter i længerevarende behandlingsforløb i Danmark. Sundhedsvæsenet fortsætter med at undersøge mulighederne for at udvide kapaciteten på anden vis, hvilket potentielt kan ske ved indvendig ombygning af Det Grønlandsk Patienthjems nuværende faciliteter med henblik på en mere optimal rumanvendelse for at øge værelseskapaciteten.

Fælles for planerne om øget kapacitet på patienthotellerne her i landet og Det Grønlandsk Patienthjem er, at der ikke er taget højde for en eventuel udvidelse af ledsagerordningen.

Datagrundlag og økonomiske beregninger

For at kunne redegøre for konsekvenserne ved udstedelse af en ny bekendtgørelse, har Departementet for Sundhed gennemgået de nyeste, tilgængelige data om antal patientrejser og -forløb for børn og unge under 15 år. Data omfatter alle patientrejser og -forløb både internt i landet og til Danmark i 2020 og 2021.

¹⁴ Et bedre Sundhedsvæsen – men hvordan?, 2022.

¹⁵ S. 42, tabel 4, Et bedre Sundhedsvæsen – men hvordan?, 2022.

Antal patientrejser og indlæggelsestid

Tabel 2 vises antallet af patienter under 15 år, der er rejst til undersøgelse eller behandling på Dronning Ingrid's Hospital, regionssygehusene¹⁶ eller Det Grønlandske Patienthjem i Danmark i 2020 og 2021. Derudover fremgår den gennemsnitlige indlæggelsestid og antallet af ledsagere.

Årstal	<i>Dronning Ingrid's Hospital</i>	<i>Ilulissat Regionssygehus</i>	<i>Sisimiut Regionssygehus</i>	<i>Aasiaat Regionssygehus</i>	<i>Qaqortoq Regionssygehus</i>	<i>Tasiilaq sundhedscenter</i>	<i>Det Grønlandske Patienthjem</i>	Total
2020	353	85	5	26	39	41	62	611
2021	344	49	9	8	28	34	55	527
								1138

Tabel 2: Antal patientrejser for børn og unge < 15 år¹⁷.

Det fremgår af tabel 2, at Sundhedsvæsenet i 2020 og 2021 samlet har henvist 1138 børn og unge under 15 år til undersøgelse eller behandling uden for hjemstedet¹⁸. Det fordeler sig på 611 patienter i 2020 og 527 patienter i 2021. De 1138 medfølgende ledsagere fremgår ikke af tabel 2.

Der er stor forskel i den gennemsnitlige behandlings- og indlæggelsestid, da denne er meget afhængig af sygdoms art, undersøgelser og behandling for den enkelte patient. Tabel 3 viser et den gennemsnitlige indlæggelsestid i 2020 og 2021 for børn under 15 år.

Enhed	Indlæggelsestid
<i>Dronning Ingrid's Hospital</i>	7 dage
<i>Regionssygehus</i>	5 dage
<i>Det Grønlandsk Patienthjem</i>	16 dage

Tabel 3: Den gennemsnitlige indlæggelsestid for børn og unge under 15 år.

Hvis forældreledsagerordningen udvides til at omfatte begge forældre eller andre nærtstående voksne, så forventes det ikke, at alle patienter har mulighed for at få en ekstra ledsager med, hvis ikke ledsageren godtgøres for f.eks. tabt arbejdsfortjeneste. Betalt ledsagelse af to nærtstående voksne har ikke tidligere været en mulighed. Det er derfor uvist, hvor efterspurgt tilbuddet vil være hos familierne. Derfor behandler redegørelsen scenarier, hvor henholdsvis 100 %, 75 %, 50 % eller 25 % af patienterne

¹⁶ Tasiilaq Sundhedscenter indgår under betegnelsen regionssygehuse i opgørelserne i redegørelsen.

¹⁷ IT & Digitalisering, Det Grønlandske Sundhedsvæsen 2023.

¹⁸ Opgørelsen kan være forbundet med en vis usikkerhed, da der kan være fejlregistreringer mv. Antal patientrejser og antal indlæggelser kan afvige, idet der kan være registreret flere indlæggelser pr. behandlingsforløb, hvis en patient f.eks. flyttes fra patienthotellet til en sengeafdeling el.lign. Derudover kan coronapandemien have haft indflydelse på antallet af patientrejser i perioden, hvorfor tallene kan være lavere end andre tidligere år.

følges af en ekstra ledsager til undersøgelse eller behandling på Dronning Ingrid's Hospital, regionssygehusene eller i Danmark. Se tabel 4¹⁹ nedenfor.

Antal ekstra ledsagere	100 %	75%	50 %	25%
<i>Dronning Ingrid's Hospital</i>	349	261	174	87
<i>Regionssygehus</i>	162	122	81	41
<i>Det Grønlandsk Patienthjem</i>	59	44	29	15
Total	561	420	280	141

Tabel 4: Antal ekstra ledsagere ved en udvidet forældreledsagerordning²⁰.

Med udgangspunkt i antal ekstra ledsagere og den gennemsnitlige indlæggelsestid, er der lavet et estimat af antal af ekstra ledsagerovernatninger pr. år, hvis forældreledsagerordningen udvides – se tabel 5.

Antal ekstra ledsagerovernatninger pr. år.	100 %	75%	50 %	25%
<i>Dronning Ingrid's Hospital</i>	2443	1832	1222	611
<i>Regionssygehus</i>	810	607	405	203
<i>Det Grønlandsk Patienthjem</i>	944	708	472	236
Total	4197	3147	2099	1050

Tabel 5: Antal ekstra ledsagerovernatninger pr. år.

Økonomiske konsekvenser ved udvidelse af forældreledsagerordningen

I dette afsnit præsenteres de estimerede økonomiske konsekvenser ved at indføre en udvidet forældreledsagerordning for patienter under 15 år. Beregningerne indeholder omkostningerne til rejse, ophold og forplejning²¹. Af tabel 6 og 7 fremgår de priser for transport og indkvartering, der er anvendt i de økonomiske beregninger.

Transport	Returbillet
<i>Dronning Ingrid's Hospital</i>	8.000 kr.
<i>Regionssygehus</i>	3.000 kr.
<i>Det Grønlandsk Patienthjem</i>	10.000 kr.

Tabel 6: Gennemsnitspris for returbillet til ledsager.

¹⁹ De afrundede tal i tabel 4 er et gennemsnit af antallet af ledsagere i 2020 og 2021 jf. tabel 2.

²⁰ Data fra Styrelsen for Sundhed, 2020.

²¹ Beregningerne er baseret på en række forudsætninger på priser, billetter, hoteller mv. Forudsætningerne tager udgangspunkt i kendte priser, men der vil være en usikkerhed, som dog vurderes uvæsentlig i sin helhed.

Indkvartering og forplejning	Pris
Indkvartering på hotel inkl. morgenmad	1250 kr. pr. nat.
Kostpenge ved indkvartering på hotel	100 kr. pr. dag.

Tabel 7: Gennemsnitspris for indkvartering af ledsager og kostpenge.

På grund af den manglende kapacitet er beregningerne baseret på, at alle ekstra ledsagere skal bo eksternt på hoteller eller lignende – uden hensyntagen til kapaciteten hos disse. Hotelpriserne er sat til 1250 kr. pr. nat i gennemsnit og omkostninger til forplejning er 100 kr. pr. dag i kostpenge.

Med udgangspunkt i data og de angivne forudsætninger estimeres de økonomiske konsekvenser til at være imellem ca. 2,3 mio. kr. og 9,25 mio. kr. pr. år., hvis forældreledsagerordningen udvides. Omkostninger afhænger i høj grad af antallet af henviste patienter og hvor mange, der ønsker og har mulighed for at benytte tilbuddet om gratis ledsagelse. Se tabel 8.

Omkostninger	100 %	75 %	50 %	25 %
Total	9.250.000 kr.	6.950.000 kr.	4.600.000 kr.	2.300.000 kr.

Tabel 8: Estimerede omkostninger ved en udvidelse af forældreledsagerordningen for børn under 15 år.

Det vurderes ikke muligt, at Sundhedsvæsenet kan finansiere en udvidelse af ledsagerordningen. Hvis merudgifterne skal finansieres inden for egen ramme, vil det have betydning for det øvrige aktivitetsniveau i Sundhedsvæsenet, som må reduceres med et tilsvarende beløb på de patientrettede kerneopgaver.

Det er vigtigt at fremhæve, at ovennævnte beregning ikke medtager de afledte økonomiske konsekvenser, herunder udgifter til øget administration ift. billetbestilling, booking af værelser, transport til og fra lufthavne, øget behov fortolkning samt hjælp og social- og sundhedsfaglig vejledning til de pårørende. Omkostningerne til øget administration, tolkning og vejledning i Sundhedsvæsenet estimeres til ca. 2 mio. kr. om året.

Ydermere skal familierne være opmærksomme på, at Sundhedsvæsenet ikke udbetaler godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste eller anden tilsvarende indtægt under opholdet jf. § 7 i bekendtgørelsen²².

En udvidelse af forældreledsagerordningen kan samtidig have økonomiske konsekvenser for arbejdsgiverne, hvis flere borgere skal rejse og opholde sig væk fra

²² [Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 2 af 24. januar 2005 om ydelser ved undersøgelse og behandling uden for patientens hjemsted.](#)

hjemstedet og arbejdspladsen i kortere eller længere perioder. Disse økonomiske konsekvenser er ikke estimeret i redegørelsen, da borgernes ret til tjenestefrihed ved barns sygdom bl.a. er af forskellig varighed og afhænger af overenskomst eller ansættelsesaftale.

Konklusion

Sundhedsvæsenet dækker som udgangspunkt omkostninger til én ledsager, når børn under 18 år henvises til undersøgelse eller behandling uden for hjemstedet. Derudover giver reguleringen på området Sundhedsvæsenet mulighed for ved lægelig ordination at afholde udgifterne til ekstra ledsagere, hvis dette findes nødvendigt grundet patientens helbredstilstand. Det er Departementet for Sundhed vurdering, at de nuværende regler dækker det nødvendige behov for ledsagelse, når det forudsættes, at ledsagelse betalt af Sundhedsvæsenet skal ske ud fra et sundhedsfagligt hensyn til patientens helbredstilstand.

En udvidelse af forældreordningen til at omfatte to nærtstående voksne vurderes ikke at bero på et sundhedsfagligt grundlag. Derfor vurderes det, at en sådan udvidelse primært har et socialt og menneskeligt sigte. Selv om en udvidelse ikke er sundhedsfagligt funderet, kan den have fordele for de familier, der står i en sårbar situation med et barn, som har behov for behandling. Her kan en udvidet ordning gøre, at forældrene kan støtte og aflaste hinanden samt være fælles om at drage omsorg for barnet under rejsen og opholdet.

Redegørelsen viser i denne sammenhæng, at nære pårørende i en række tilfælde har mulighed for at modtage støtte til at ledsage syge familiemedlemmer gennem sociallovgivningen eller overenskomstaftaler, såsom SIK's socialfonde, når omkostningerne ikke dækkes af Sundhedsvæsenet. Ved udstedelse af en ny bekendtgørelse, hvori § 9 ændres jf. beslutningsforslaget, så forpligtes Sundhedsvæsenet potentielt til at finansiere en ret til ledsagelse, der allerede i visse tilfælde kan støttes gennem sociallovgivningen eller er en overenskomstmæssig ret. Departementet for Sundhed mener som udgangspunkt ikke, at de potentielle økonomiske og administrative konsekvenser ved en udvidelse af forældreledsagerordningen bør være et anliggende for Sundhedsvæsenet. Såfremt det besluttes, at Sundhedsvæsenet skal varetage opgaven og afholde udgifterne, så kræver det en merbevilling til Sundhedsvæsenet på op til 11,25 mio. kr. pr. år, hvilket omfatter de estimerede omkostninger til ledsagelse samt midler til øget administration, vejledning og tolkning. Hvis merudgifterne skal finansieres inden for egen ramme, vil det have betydning for det øvrige aktivitetsniveau i Sundhedsvæsenet, som må reduceres med et tilsvarende beløb på de patientrettede kerneopgaver.

Som det fremgår af redegørelsen, er kapaciteten på patienthotellerne her i landet og Det Grønlandsk Patienthjem udfordret. Derfor vurderes det ikke realistisk at benytte Sundhedsvæsenets indkvarteringsmuligheder til yderligere ledsagere, selv om en ny ordning helt eller delvist finansieres i andet regi. En udvidelse af forældreledsagerordningen kan potentielt øge ventetiden for andre patientgrupper, hvis ordningen vil kræve ekstra sengekapaletet på patienthotellerne i både Nuuk og regionsbyerne, hvor kapaciteten er begrænset. Samtidig tager Sundhedsvæsenets fremadrettede planer om at øge kapaciteten på patienthotellerne og Det Grønlandsk Patienthjem ikke højde for en eventuel udvidelse i antallet af ledsagere til børn under 15 år.

I forslaget til Inatsisartutbeslutning¹ fremgår de forventede økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne. Her står der, at *"for familien vil det have mindre konsekvenser, idet familien ikke vil have indtægter under behandlingen"*²³.

Departementet for Sundhed anser det som en udfordring, hvis ikke familierne er sikret økonomisk i en kortere eller længere periode under et behandlingsforløb. Hvis dette ikke er tilfældet, vil der være familier, hvor det ikke er muligt for mere end én person at ledsage barnet, da det kan betyde, at familien ikke har nogen indtægt i en periode. Dermed kan en ny ordning, hvis den baseres på beslutningsforslaget (FM2022/28), potentiel være forbeholdt de familier, der i forvejen har flest ressourcer eller rettigheder. Dette vurderes ikke at være hensigten med en udvidelse af forældreledsagerordningen. Derfor findes det vigtigt, at der udarbejdes en helhedsorienteret løsning, der kan sikre familierne socialt og økonomiske i forbindelse med et barns sygdom.

²³ Forslag til Inatsisartutbeslutning FM2022/28, Inuit Ataqatigiit.